

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta; kuuleminen 6.5.2026

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2027–2030

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030. Valiokunta on pyytänyt käsittelemään asiantuntijalausunnossa muun muassa KEHA-keskuksen ohjausta ja työvoimapalveluita. Tässä asiantuntijalausunnossa hallituksen linjaamien valtionhallinnon säästötoimien vaikutusta KEHA-keskukseen, kevään 2026 kehysriihessä hallituksen linjaamia työllisyystoimia työvoimapalveluiden osalta sekä muita lausunnonantohetkellä käynnissä olevia työvoimapalveluita koskevia asioita, joista on tarkoitus antaa kuluvan vuoden aikana hallituksen esitys eduskunnalle.

Toimintamenosäästöt

Hallitusohjelmassa päätetyllä tuottavuusohjelmalla tavoitellaan noin 240 milj. euron toimintamenosäästöä vuoden 2027 tasolla. Lisäksi hallitus päätti kevään 2024 kehysriihen yhteydessä vähentää toimintamenoja vuosittain n. 150 milj. eurolla pysyvästi vuodesta 2025 alkaen. Hallitus päätti kevään 2025 kehysriihen yhteydessä osana kasvutoimien rahoitusta kohdistaa valtionhallinnon toimintamenoihin 130 milj. euron vuosittaisen lisäsäästön edellä kuvatun lisäksi vuodesta 2026 alkaen. Säästöt on kohdennettu pääosin virastojen toimintamenomenteille.

Syksyn 2025 budjettiriihen yhteydessä hallitus päätti lisäsopeutusten kokonaisuudesta, joka sisälsi 25 milj. euron suuruisen lisäsäästön toimintamenoihin vuodesta 2027 alkaen. Kevään 2026 kehysriihessä hallitus päätti edelleen 48 milj. euron vuosittaisesta lisäsäästöstä. Molemmat lisäsäästöt on jaettu hallinnonaloille niiden toimintamenojen suhteessa ja huomioiden eri säästötavoitteet. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan osuus on 6 milj. euroa. Säästöt on tarkoitus kohdentaa määrärahamomenteille vuoden 2027 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä ministeriöiden ehdotusten perusteella.

Kevään 2026 kehysriihessä hallitus päätti myös asteittain kasvavan (0,25 / 0,5 / 0,75 / 1 %) tuottavuuteen perustuvan vähennyksen käyttöönotosta. Vähennys alentaa budjettitalouden määrärahoja yhteensä vajaalla 12 milj. eurolla v. 2027 ja vaikutus nousee 118 milj. euroon vuoden 2030 tasolla. Tuottavuuteen perustuva vähennys on jaettu julkisen talouden suunnitelmassa määrärahamomenteille.

Työvoimapalveluiden osalta valtionhallinnossa keskeisiä tehtäviä hoitaa Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus eli KEHA-keskus, joka vastaa muun muassa valtakunnallisista työvoimapalveluiden tietojärjestelmistä sekä työvoimapalveluita koskevasta tilastoinnista ja raportoinnista. KEHA-keskuksen ja elinvoimakeskusten toimintamenot budjetoidaan momentille 32.01.02 Elinvoimakeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2v). Vaalikauden aikana linjattujen ja momenteille kohdennettujen toimintamenosäästöjen osalta kevään 2023 tekniseen kehyspäättökseen verrattuna momentin määräraha on vuonna 2026 noin 25,5 milj. euroa ja vuonna 2030 noin 30,6 milj. euroa pienempi.

Elinvoimakeskuksissa ja KEHA-keskuksessa on käynnistetty maaliskuussa valtakunnalliset yhteistoimintaneuvottelut, koska virastojen talouden sopeuttamistarve edellyttää merkittäviä henkilöstövähennyksiä. Arvion mukaan toiminnan sopeuttaminen voi tarkoittaa enintään 296 henkilötyövuoden vähentämistä. Yhteistoimintaneuvotteluita käynnistettäessä ei ole ollut vielä tiedossa kevään 2026 kehysriihessä linjattua koko valtionhallintoa koskevaa 48 miljoonan euron vuosittaista lisäsäästöä, eikä asteittain kasvavaa tuottavuusvähennystä.

Syksyn 2025 budjettiriihen yhteydessä hallitus linjasi, että käynnistetään valmistelu virastonselvityksestä, jonka tavoitteena on säästää valtionhallinnon toimintamenoja 25 miljoonaa euroa vuodesta 2027 alkaen. Valtiovarainministeriö on vastannut virastonselvityksen toteuttamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö on puolestaan toteuttanut talven 2025-2026 aikana selvityksen KEHA-keskuksen ja kuntien työvoimaviranomaisten rooleista ja vastuista työllisyyden ja kansainvälisen rekrytoinnin tehtävissä. Lisäksi selvityksessä tarkasteltiin KEHA-keskuksen roolia työ- ja elinkeinoministeriön ohjaustehtävän tukena. Selvityksessä tehtiin ehdotukset arvioitujen päällekkäisyyksien purkamiseksi ja toimijoiden roolien ja vastuiden selkiyttämiseksi. Selvitys julkaistiin 26.2.2026¹.

Selvitystä oli mahdollisuus hyödyntää tarpeellisin osin myös valtiovarainministeriön valmistelemassa valtion virastonselvityksessä. Lisäksi selvitystä hyödynnetään työvoimapalvelujärjestelmän tilaa koskevassa selvityksessä, joka on tarkoitus antaa vuoden 2027 alussa.

Selvityksessä tehtyjen ehdotusten pohjalta on käynnistetty hallituksen esityksen valmistelu muutoksista KEHA-keskuksen tehtävissä. Säädösmuutosten tavoitteena on tarkoituksenmukaisempi työnjako valtion ja kuntien välillä, KEHA-keskuksen roolin selkeyttäminen, havaittujen päällekkäisyyksien purkaminen ja tarvittaessa tehtävien uudelleen järjestely. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyllä 2026 ja muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2027.

Säädösvalmistelun yhteydessä arvioidaan myös mahdollisuuksia valtionhallintoon kohdistuviin säästötavoitteisiin vastaamiseksi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla. Arviot tehtävämuutosten taloudellisista vaikutuksista sekä henkilöstövaikutuksista tarkentuvat valmistelun edetessä. Käynnissä olevien yhteistoimintaneuvotteluiden myötä tehtävät henkilöstövähennykset voivat kohdentua myös osittain selvityksessä lakkautettavaksi ehdotettuihin tehtäviin.

¹ https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/5c6520b5-d399-49dc-90b3-2344def6e8c4/35d665e0-6e50-42e1-b384-10d54245e5c9/KIRJE_20260226070818.PDF

Kevään 2026 kehysriihessä linjatut työllisyystoimet työvoimapalveluiden osalta

Kevään 2026 kehysriihen yhteydessä hallitus on linjannut toimista talouskasvun, työllisyyden ja kotitalouksien tilanteen vahvistamiseksi. Työvoimapalveluiden osalta linjaukset koskevat niin kutsuttua nuorten työllistymisseteliä, pitkäaikaistyöttömien osaamisseteliä, nuorisotyöttömyyden ehkäisemisen pilotteja sekä työvoimapolitiittista avustusta.

Molempiin edellä mainittuihin seteleihin hallitus on varannut 20 miljoonaa euroa ja nuorisotyöttömyyden ehkäisyn pilotteihin 15 miljoonaa euroa eli yhteensä 55 miljoonaa euroa. Näiden toimien osalta lisämäärärahoja on tarkoitus esittää jo kuluvalle vuodelle lisätalousarvioprosessin yhteydessä, eikä lisämäärärahoja ole näin ollen sisällytetty kehyksiin vuodelle 2027. Toimet on tarkoitus toteuttaa siten, että elinvoimakeskus myöntää valtionavustuslain nojalla avustusta kunnille tai työvoimaviranomaisille edellä mainittuja tarkoituksia varten. Kustakin toimenpiteestä annettaisiin erillinen valtioneuvoston asetus, jossa määritettäisiin tarkemmin avustuksen saamisen ja käyttämisen edellytyksiä.

Nuorten työllistymisseteliä varten on myönnetty kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa 30 miljoonaa euroa työvoimaviranomaisille myönnettäviin avustuksiin. Avustuksen myöntämisen ja käytön edellytyksistä säädetään valtionavustuksesta työvoimaviranomaiselle työttömien nuorten työllistämiseen vuosina 2026 ja 2027 annetulla valtioneuvoston asetuksella (1332/2025). Avustuksen myöntää Uudenmaan elinvoimakeskus ja avustuksia on myönnetty yhteensä alkuvuodesta 2026 edellä mainitun 30 miljoonan euron verran. Työvoimaviranomaiset ohjaavat avustusta eteenpäin valtionavustuslain 7 §:n 3 momentin nojalla nuoria työllistävälle yrityksille. Tukikelpoisia kustannuksia voi syntyä 30.6.2027 asti. Lisärahoituksella voitaisiin järjestää toinen mahdollisuus työvoimaviranomaisille avustuksen hakemiseen. Samalla arvioidaan tarvetta avustuksen käyttöajan pidentämiselle.

Edellä mainittu osaamisseteli ja nuorisotyöttömyyden ehkäisemisen pilotti olisivat uusia toimia ja niiden rahoittamiseen tarkoitetun avustuksen ehdoista säädettäisiin erillisillä asetuksilla. Osaamisseteli on kehysriihen linjauksen mukaan tarkoitettu yli 25-vuotiaille työttömille pitkään työttömänä olleille työnhakijoille. Osaamisseteliä voisi käyttää riihen linjauksen mukaan enintään kuusi kuukautta kestäviin maksullisiin ammatillisiin valmiuksia tai yritystoiminnan edellytyksiä parantaviin opintoihin tai yksityisiin uraohjaus- ja valmennuspalveluihin. Pilotit on kehysriihen linjauksen mukaan tarkoitus kohdentaa korkean nuorisotyöttömyyden kaupunkeihin sekä kuuden suurimman kaupungin naapurustoihin ja kaupunginosiin. Pilottien tavoitteena on ehkäistä nuorten pitkäaikaistyöttömyyttä ja parantaa erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien, työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien 18–29-vuotiaiden nuorten kiinnittymistä työhön, koulutukseen ja hyvinvointia tukeviin palveluihin. Osaamisseteliä ja pilotteja koskevat yksityiskohdat tarkentuvat asetusvalmistelun aikana.

Hallitus linjasi kehysriihen yhteydessä lisäksi, että käyttöön otetaan uusi työvoimapolitiittinen avustus, jonka avulla tukea tarvitseva työtön saisi tarvitsemansa tuen ja voisi edetä työllistymispolulla. Työvoimaviranomaisille säädettäisiin uusi tehtävä myöntää kolmannelle sektorille rahoitusta pitkään työttömänä olleille kohdennettavaan toimintaan. Kolmas sektori tuottaisi sellaista toimintaa, johon pitkään työttömänä ollut tai muuten heikossa työmarkkina-asemassa voisi osallistua parantaakseen työllistymisedellytyksiään. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin on lisätty tar-

koitusta varten 12,8 miljoonaa euroa vuodesta 2027 alkaen. Avustuksesta on tarkoitus säätää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa ja asiaa koskeva lausuntokierros on tarkoitus käynnistää mahdollisimman nopeasti. Toimi korvaisi osittain lakkautettavaksi ehdotettavaa kuntouttavaa työtoimintaa.

Muut valmistelussa olevat toimet työvoimapalveluiden kehittämiseksi

Hallitus on lisäksi valmistellut eduskunnalle esityksiä koskien tulotietojärjestelmän käyttöoikeuden laajentamista työvoimaviranomaisille ja palkkatukisääntelyn uudistamista.

Tulotietojärjestelmää koskevien ehdotettavien muutosten tavoitteena on tukea työvoimaviranomaisia lakisääteisten tehtävien hoitamisessa tarkoituksenmukaisemmin ja kustannustehokkaammin sekä mahdollistaa se, että työvoimaviranomaiset voisivat tarjota entistä yksilöllisempiä, vaikuttavampia ja kohdennetumpia työvoimapalveluja asiakkailleen. Työvoimaviranomaisille aiheutuisi kustannuksia siltä osin kuin ne hyödyntäisivät tulorekisterin tietoja. Tehtävä ei olisi työvoimaviranomaisia velvoittava, joten kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin ei ole sisällytetty muutoksia ehdotettavien muutosten johdosta kehyspäätöksessä. Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokauden aikana.

Palkkatukisääntelyn uudistamisen valmistelun aloittamisesta on linjattu työllisyyden ja yrittäjyyden ministeriryhmässä joulukuussa 2025. Valmistelun tavoitteena on yksinkertaistaa sääntelyä ja lisätä työvoimaviranomaisten harkintavaltaa palkkatukea myönnettäessä. Lisäksi valmistelussa tarkastellaan mahdollisuutta vähentää poikkeuksia palkkatukisääntelyssä ja arvioidaan työvoimaviranomaisten kannustimia palkkatuen myöntämisessä. Lisäksi selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön uusi yksinkertaisempi palkkatukimuoto. Tähänastinen valmistelu on ollut lähdekohdiltaan kustannusneutraali, joten asiaa ei ole sisällytetty julkisen talouden suunnitelmaan. Valmistelun aikana tulevat muutokset ehdotettavaan sisältöön arvioidaan erikseen ja huomioidaan tarvittaessa vuoden 2027 talousarvioesitystä valmisteltaessa. Esitys on tarkoitus antaa syysistuntokaudella 2026.

Maahanmuuttajien työllisyys- ja koulutuspolkujen nopeuttamiseksi ja tehostamiseksi kehitetään kotoutumiskoulutusta osana kotoutumispalvelujen uudistusta, jossa rahoitus kootaan yhteen kanavaan. Eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä (HE 74/2026 vp) ehdotetuilla muutoksilla yksinkertaistettaisiin ja selkeytettäisiin kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten muodostamaa kokonaisuutta pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti. Peruspalvelujen valtionosuuden mitoituksessa on huomioitu kotoutumiskoulutuksen kokonaisuudistus, joka lisää valtionosuutta 33,2 milj. euroa siirtoina opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonaloilta.

Edellä kuvatun lisäksi kotoutumiskoulutuksen järjestämiseen lisätään kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin julkisen talouden suunnitelmassa vuosina 2027–2030 noin 10–13 miljoonaa euroa vuodessa. Muutos liittyy kotoutumistuen käyttöönottoon ja valmisteilla olevan hallituksen esitykseen, jossa esitetään, että kotoutumiskoulutukseen oikeutetun henkilön tulisi päästä kotoutumiskoulutukseen tai muuhun soveltuvaan työvoimapalveluun kuuden kuukauden takuuaajan puitteissa. Asiaa koskeva

hallituksen esitys on tarkoitus antaa kevätistuntokaudella 2026 ja lakien on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2027.

LIITE

PPT-esitys: Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2027-2030 sekä valmistelussa olevat työllisyystoimet julkisten työvoimapalveluiden osalta

Laati:

Ville Heinonen
johtava asiantuntija